

Sista trätan och kärringpratet.

Lördagskväll i augusti tidigt på 1900 talet. Från TallPelles stuga hördes de hårda rösterna över byn. Återigen var Pelle och hans hustru Olga osams. Det var inte första gången som grannarna kunde lyssna till hennes arga tillmälen som hon skrek åt sin man. Anna i Sätra tyckte sig höra hot om att Olga önskade livet ur Pelle.

Som ett skott kommer Pelle ut genom dörren, följd av ett par vedträn.

- Kan du inte ens hugga veden så att de går in i köksspisen?
- Men de där är ju för kamin i kammaren, du har tagit ur...
- Håll käften, karlslok. Tiger du inte så skall jag ge dig en riktig omgång. Försvinn ur min åsyn!
- Som du vill, men vänta inte att jag skall finna mig i vad som helst.
- Dra ända in i helvetet. Du har då inget vett i skallen.

Pelle gick snabbt ut genom grinden. Möter Slaktarens Karin på vägen utanför.

- Värst vad ni bråkar, säger Karin. Kan ni aldrig annat numera.
- Det är bara ett vedträ som inte passar i spisen och Olga är lite irriterad ändå i dag. Det är ingen större fara.
- Får väl tro det då, men gubbar kan ju reta kvinnor till vansinne emellanåt.

Med en mallig blick fortsatte sedan Karin ned mot handelsboden. Snart skulle varenda kärring i byn veta om trätan och vilken drasut Pelle är.

Pelle styrde sedan stegen mot skogen och den gamla fäboden en halvmil bort. Olga hade alltid varit lite bestämmande över honom, men sedan hon fyllde 50 så hade det varit allt mindre som varit henne till lags.

- Näja, tänkte Pelle för sig själv. Jag stannar borta några timmar eller till i morgon. Får hon bara lite tid på sig så blir det lugnt igen. Hon kan ju vara riktigt kelsjuk efter en sådant här utbrott.

Han njöt av friheten i skogen, samma om det gällde huggning eller bara att få ströva fritt omkring. Han bestämmer sig för att sova över på vallen och återvända till högmässan nästa dag.

På söndagsmorgonen går larmet i byn. Oskar som varit och friat i Enbacka har upptäckt att det brinner i skogen borta vid Tallvallen. Snabbt trummas byns män samman och beger sig upp till branden.

När de kommit fram ser de att stugan på vallen är övertänd och taket har rasat in. Elden letar sig fram mot skogen och männen får inrikta sig på att förhindra att den sprider sig in bland träden. Med tallruskor och spadar lyckas de med uppgiften. Av stugan är det bara en glödande kolkög kvar. Ett par man får stanna på vakt tills den sista glöden slocknat.

Vid kyrkan är samtalsämnen givetvis branden och trätan på tallgården kvällen före. Många undrar varför inte TallPelle syns till. Har han tänt på stugan och flytt sin kos eller...?

Det går några dagar, men ingen Pelle kommer hem. Så här länge har han inte varit borta tidigare och Olga oroar sig. Går till länsman Sabel och frågar om han har hört av mannen. Men Pelle har inte varit i kontakt med någon sedan lördagskvällen.

På torsdagsmorgonen går Sabel upp till resterna av stugan. De drar undan förkolnade timmerstockar från väggar och takstolar. Försöker se vad som kan ha orsakat branden. Efter

någon timme finner han resterna av TallPelle. Kroppen är svedd, men resterna av soffan i stugan har skyddad honom från den värsta elden. Då Sabel får fram kroppen ser han att halva ansiktet är borta. Det ser ut som när ett djur avlivats med ett skott mot huvudet. Ett litet hål på ena sidan och en större skada där kulan gått ut. Då kulhålet är bak i nacken kan knappast Pelle ha skjutit sig själv och Sabel misstänker att han dödats av någon.

Något mord har Sabel aldrig haft att göra med tidigare under sina 30 år som länsman. Han beslutar sig för att ta hjälp av polisen i staden. När han passerar byn, får han genast frågor om han sett till TallPelle. Sabel kan bara meddela att Pelle hittats i resterna av den nedbrunna stugan och kanske blivit bragd om livet. Genast börjar skvallertanterna surra om att Olga kanske kan ha ett finger med i händelsen. Misstankarna grundar sig på lördagens träta. Ingen säger det väl rakt ut, ”men jag säger bara det så har jag ingenting sagt”. Gumman Brita hade sett Olga gå mot skogen med en korg på armen. Jo, jo, man ser vad man ser.

Efter någon timmes ritt kommer Sabel in på stadens polisstation. Framför sitt ärende och snart åker ett par man med upp till vallen. Bekräftar Sabels teori om brott och gör en första undersökning. På kvällningen för de ned Pelles kropp till boden vid kyrkan. Stadspoliserna håller ett förhör med Olga. De framför misstankar om att hon kan ha del i brottet, då det finns vittnen som hört och sett dem under lördagens träta. Hon saknar alibi för lördagskvällen och natten, får förbud att lämna orten utan att meddela polisen.

Dagarna går. Efter en vecka har utredningen inte kunnat binda Olga eller någon annan till brottet. Undersökningen av Pelles kropp tyder på att han kan ha dödats utanför stugan och sedan dragits in innan branden anlagts. Polisen anser att kroppen inte kan tillföra något mera och ger tillstånd för begravningen.

Vid begravningen samlas mycket folk utanför kyrkan. Spekulationerna går bland ortens damer. Sabel meddelar inga detaljer. Gumman Brita har dock sina egna teorier:

- Olga hade nog stora kökskniven i korgen när hon gick ut på kvällen. Skar väl halsen av gubben sin och tände på stugan efteråt.
- Det tror jag inte, menar Knuts Karin. Möjligen att hon hade Pelles gamla pistol med sig. Den där mynningsladdaren som hängde på väggen i kammaren.
- Så tusan heller, menar pastorsfrun. Knivar och vapen, hon tog livet av honom med en riktig skopa ovet. Skällde ut honom så han tog livet av sig.
- Ni har fel, menar Slaktarens Emma. Olga har en karl som kommer på besök till henne ibland om kvällarna. Jag har sett honom vid ett par tillfällen. Men kunde inte se vem det är.
- Har Emma talat om det för Sabel, undrar Karin?
- Tok heller, han skulle inte förstå. Olga har väl redan en älskare. Kanske det är han som tagit livet av Pelle.
- Usch så du säger, men utan bevis så är det väl inget för Sabel.

Kvartetten sänder menande blickar då Olga går in till begravningsgudstjänsten.

Det blir höst. Männen går ut på älgjakt. Skomakar-Anders får ett pass ett hundratal meter från den nedbrunna stugan. Här har det under gångna år varit ett fint pass. Flera stortjurar har fällts på platsen. I sommar har en tolvtaggare setts bland slyet i åkerkanten. Nu hoppades laget på att den skulle kunna bli ett bra byte.

Anders är en säker skytt och har laget förtroende att ta passet.

Timmarna går utan att någon älg visar sig. Vid middagstid blir han tvungen att uppsöka skogskanten för naturbehov. När han uträttat sitt behov upptäcker han en hatt som ligger halvt nere i mossan. Försiktigt gräver han fram den. Vrider och vänder på den. Den har inte legat ute så länge. Kanske bara i någon månad eller så. Plötsligt går det upp för honom: det är ju TallPelles. Den måste ha legat nedgrävd och blivit frambökad av räven eller något annat djur. Då Anders petar i mossan kommer det fram en del slaktrester. Tankarna går till stortjuren som försvann.

Han skjuter ett skott i luften och snart dyker den ena efter den andra i jaktlaget upp i tron på att jakten har lyckats. Besvikelsen är stor då det bara är en hatt och lite halvruftet avfall som de finner.

Sabel konstaterar att det troligen förekommit tjuvjakt. Han avbryter sitt deltagande i dagens jakt och gör en undersökning på platsen. De övriga i laget återgår till sina pass.

Bland resterna finner han ett par patronhylsor av grövre kaliber, troligen från en älgstudsare. Den tyder på att skytten har ett vapen av modernare sort. Männen har bara äldre vapen i sin ägo, den här har nog bättre ställt än de flesta. Hatten har ett kulhål som också talar om grov kaliber.

Vid samlingen efter dagens jakt meddelar en av jägarna att det finns en till slaktplats på andra sidan av fåbodvallen. Han kan också berätta att det går ett par hjulspår dit. Dock saknas spår av hästhovar och det kanske är någon typ av moderniteten bil som kört där.

Sabel går till platsen tillsammans med jägaren. Bara de bästa bitarna av köttet och huvudet har tagits tillvara, det övriga har räven och rovfåglar fått kalasa på. Tjuvskytten har inte heller gjort sig besvär med att gräva ned resterna utan bara vräkt in dessa i ett buskage. Bland resterna finns också en patronhylsa, lika den som vid Pelles hatt.

Dagen efter rider Sabel till stadspolisen. Berättar om iakttagelserna föregående dag.

- Kan tjuvskyttet och Pelles bortgång ha samband undrar han?
- Kanske det, jag följer med dig tillbaka och undersöker platserna. Kanske kan vi finna en ledtråd efter den här tiden av stillestånd, menar kommissarie Berg.

Uppe vid vallen mäter Berg in spåren från bilen. Konstaterar att det bör vara en mindre lastbil som kört där. Patronhylsorna är från ett modernt vapen med grov kaliber.

Sabel vet ingen på orten som har ett sådant i sitt ägo. Åtminstone har han inte gett någon licens för det.

Berg reser tillbaka till staden med de nya ledtrådarna.

På kvällen går Sabel hem till Olga. Berättar om de nya spåren i fallet och att hon nu kan röra sig fritt. Blir bjuden på kaffe och det blir sent innan han går hem till sitt.

Dagen efter är det skvallerstund utanför handelsboden.

- Jo, nu skall ni få höra, viskar Slaktarens Emma. Jag passerade Petter stuga i går kväll. Vid sjutiden kom en man till Olga. Han blev kvar till sent på kvällen. Jag stannade och bevakade stugan. Han gick inte före klockan nio i alla fall.
- Såg Emma vem det var, frågar Knuts Karin.
- Inte säker, men han påminde om länsman Sabel. Tro det eller inte. Det kanske är han som tagit liver av TallPelle.
- Skulle se något ut det, men vem vet vad en gammal untkarl kan få för griller i huvudet, menar pastorsfrun Maria.
- Det måste vara han, annars så borde fallet vara löst för länge sedan, han kan ju styra utredningen dit han vill, bekräftar Emma.

- Var inte alltför säker på det. Stadspolisen är ju också inkopplad. Skulle han ha tagit hit dem om han var skyldig, undrar Karin?
- De håller ihop naturligtvis. Lita inte på överheten. Men nu måste jag gå hemåt, avslutar Emma.

Det går en vecka. Skvallret fortsätter bland ortens tanter. Långa misstänksamma blickar riktas mot Sabel.

En dag kommer kommissarie Berg. Han meddelar att en person sitter arresterad i deras cell. Denne har gjort vissa medgivanden om tjuvjakt, men på frågor om skottet mot TallPelle vägrar han att svara. Blir bara tyst och säger inget mera. Starka misstankar kan dock riktas emot honom, då patronhylsorna och hjulspåren från slaktplatserna stämmer med hans vapen och lastbil. Misstankarna föll på honom då ett stort älghuvud, veckan före jakttidens början, lämnades in till konservatorn för montering. Sabel kan avsluta jaktärendet för denna gång.

På kvällen besöker han Olga för att delge henne de senaste uppgifterna om fallet.

Dagen efter går skvallret om att han varit hela natten hos Olga.

Ett par dagar senare står det i stadstidningen att en högt uppsatt person i staden häktats för olaga jakt och vådaskott i samband därmed. Denne hade överraskats av en på orten boende person som hotade med anmälan hos länsman. Personen hade drabbats av panik och avlossat ett dödande skott mot mannen. Efteråt erkände den åtalade att han försökt elda upp kroppen i en gammal fåbodstuga.

Utanför handelsboden var det ovanligt lugnt med skvallret. Tanterna gick tysta till och från. När Olga kommer efter vägen viker de skamsna undan.

På kvällen möter Sabel Slaktarens Emma utanför TallPelles stuga. Hon ser ned i backen och verka inte vilja se honom då han går mot grinden. Då han hälsar på henne niger hon hastigt och skyndar iväg.

När domen föll mot Borgmästare Adelsvärd och det blev känt att Sabel och Olga hade funnit varandra var det inga av ortens tanter som vågade öppna munnen för skvaller.